

A reformkor és a romantika kora Magyarországon

Társadalom

1. A köznemesek élete

A köznemesség tagjai döntő többségükben falun éltek, még a megyeszékhelyekre is ritkán jártak el. Házu-
kat kúriának nevezték, melynek udvara nem park volt, hanem éppúgy gazdasági terület, mint a parasztporta.
Általában 3-6 szoba volt a házban. A nemesúr zsinóros mentét, szűk nadrágot, sarkantyús csizmát, kucsmát,
kardot viselt. A fehéreneműt és az ágyneműt, annak anyagát még a módosabb családokban is maguk az asz-
szonyok fonták, szőtték, varrták. Újságot az 1840-es évek előtt lényegében nem járattak, a családi könyvtár
jogi és történeti művek mellett legfeljebb Kisfaludy Sándor költeményeit őrizte. Parasztokkal a Dunántúlon
egyáltalán nem házasodtak, a keleti országrészben is ritkán.

- Készítsd el az ismertetés vázlatát! Azt a formát folytasd, amelyben mi elkezdtük!

lakhelyük:

falu

utazás:

nem jellemző

---

2. A parasztság

A jobbágyoknak nem volt saját földjük: a nemesek tulajdonában álló földet művelték, s ezért különféle szol-
gáltatásokkal tartoztak nekik. Anyagi helyzetük nem volt egységes, találhatunk köztük jobb módú és szegé-
nyebb családokat egyaránt. Az iparosodás alacsony szinten állt az országban, így a parasztok életének közege
a jobbára még érintetlen természet volt. Mai embernek furcsa látni az időhöz való viszonyukat, hiszen a re-
formkor emberét még másféle időhatárok kötötték, mint minket. A nap kelte és nyugta, az évszakok, az ün-
nepek adták életük ritmusát. Nemigen használtak órát: Tessedik Sámuel, a hazai neveléstörténet kiválósága
szerint Szarvason 1740-ben egyetlen családnak volt faliórája. Egy falusi parasztember naplója szerint az első
óra 1840-ben jelent meg a falujában. Eleinte csak a módosabb gazdáknak futotta órára, majd az 1860-as
évektől egyre többen vették meg az olcsóbbá váló szerkezetet.

- Fogalmazz meg négy kérdést, amelyre az ismertetésben található egyes részinformációk adják a választ! (Például: Kinek a földjét művelték a jobbágyok?)

Magyar parasztszoba a 19. század közepén

Kultúra, művelődés

1. Irodalmi élet

Az első magyar folyóiratok az 1700-as évek végén jöttek létre: Kazinczy Ferenc szerkesztette a *Magyar Museumot* és az *Orpheust*. Később, a reformkorban *Koszorú* címmel adtak ki irodalmi lapot – ennek előbb Vörösmarty, majd a szabadságharc után Arany János állt az élén. Rendszeresen megjelenő kiadvány volt a Kisfaludy Károly által összeállított *Aurora* évkönyv is. Irodalmi társaságok is létrejöttek: ilyen volt például a Kisfaludy Társaság, amely pályázataival nem kisebb alkotás születésénél bábáskodott, mint a *Toldi*. A század első évtizedeinek mozgalma volt a nyelvújítás: megosztotta az irodalmi közéletet, ellenséges táborok vitatták szükségességét, ám vitathatatlan érdeme, hogy mintegy 10 000 szavunkat ennek keretében alkották meg. A század közepén a népköltészet kutatása vált mozgalommá: legnagyobb alakja Erdélyi János volt, aki közvetlenül a forradalom előtt három kötetben adta ki gyűjtését.

- Készítsd el az ismertetés vázlatát a már gyakorolt formában!

---

2. A kultúra terjesztésének feltétele: a papírgyártás és a nyomtatás

A század első harmadában a papírt textilhulladékokból állították elő. Ezért is írhatja Vörösmarty *Gondolatok a könyvtárban* című híres versében: „Országok rongya! könyvtár a neved.” 1840 után terjedt el a fából előállított cellulóz használata, s ez a technológia – jelentős változások mellett – máig használatos. Az első magyar papírgyár 1827-ben Fiumében kezdte meg működését. Ami a nyomdaipart illeti, 1839-ig csak úgynevezett kéziszajtó működött hazánkban: minden egyes papírlapra egyenként nyomták rá a szöveget vagy a képet. Ekkor helyezték üzembe az első hengeres nyomdát, amely négyszeres hatékonysággal működött elődjéhez képest. Ilyen modern készülékkel volt felszerelve a pesti Landerer-nyomda is, amely a '48-as forradalomban oly fontos szerepet kapott. Sőt Landererek 1833-tól kezdve színes nyomtatásra is képesek voltak!

- Fogalmazz meg négy kérdést az ismertetéshez!

A Landerer és Heckenast nyomda sajtója

3. Tudomány

A kor legnagyobb magyar tudósa, a matematikus Bolyai János a párhuzamosság kérdésével foglalkozott. Zsenialitására mi sem jellemzőbb, mint hogy az általa 1832-ben megfogalmazott probléma megoldását az Akadémia még tizenkét évvel később is pályatételként tűzte ki. A fizikában óriási eredményt ért el Jedlik Ányos: 1828-ban megalkotta az elektromágneses kölcsönhatáson alapuló villanymotor őst. Irinyi János kémikusként alkotott nagyot: ő találta fel a ma is használatos foszforos gyufát. Vásárhelyi Pál mérnöknek a hazai folyók szabályozásában volt óriási szerepe: Széchenyi biztatására még a Vaskapu-szoros hajózhatóvá tételével is megpróbálkozott, de mivel akkor még nem létezett a dinamit, a sziklák felrobbantása reménytelennek bizonyult. (Ezért ábrázolhatja oly kalandosnak a Vaskapun való átkelést Jókai Mór regénye, *Az arany ember*.) A jogtudomány meglehetősen elmaradott volt, s a Habsburg-kormányzat igyekezett ezt az állapotot fönntartani, nehogy hivatkozási alapa leljenek a függetlenedésre vágyó magyarok. (Metternich kancellárt kétségbejuttatott, amikor elterjedt a hamis hír, hogy megtalálták az 1222-es *Aranybulla* egyik eredeti példányát.) A tudomány megszervezésében Széchenyi Ferenc és Széchenyi István járt az élen: előbbi a nemzeti könyvtárt és múzeumot, utóbbi a Tudományos Akadémiát hozta létre (1825).

- Húzd alá az ismertetés legfontosabb kulcsszavait, majd írd ki őket! Takard le a szöveget, és próbáld meg, el tudod-e mondani a lényegét a kiírt kulcsszavak alapján!

Széchenyi István és Kossuth Lajos vitájára utaló korabeli karikatúra

4. Oktatás

Az első magyarországi óvodát (ahogy akkor mondták: kisdédóvót) Brunszvik Teréz grófnő alapította 1828-ban. A budai „Angyalkert” példája nyomán a következő tizenöt évben 50 újabb óvoda jött létre. Az iskolák legtöbbje egyházi kezelésben állt. Minden szülő köteles volt – büntetés terhe mellett – 6–12 éves gyermekeit iskolába járattatni. A falusi iskolákban általában egy tanító két osztályban heti 10-20 órában tanította a gyerekeket. Középiskolába csak fiúk járhattak – kivételt csupán néhány apácaiskola és magánintézet jelentett. Az egyetlen igazi egyetem a pesti volt: itt először minden hallgató általános bölcsészetet tanult, majd vagy orvosi, vagy jogi, vagy teológiai területre szakosodott.

- Ma miben más a helyzet? Fogalmazz négy rövid, tényszerű mondatot, amely megmutatja az azóta bekövetkezett változásokat.

Ma _____

Napjainkban _____

Korunkban _____

A 21. században _____

Szorgalmi feladat szörfözőknek

Keresd meg a történelmi fogalomtárban, mit jelent a honorácior szó?

mult-kor.hu

A romantika irodalmából

Kölcsey Ferenc: Himnusz

1. a) Anyaggyűjtés

- A harmadik versszak kezdete fordulópont a versben. Milyen eseményekről beszél előtte, milyenekről utána? Mely motívumok vannak jelen mindkét részben?

- Hasonlítsd össze a keretversszakok eltérő részeit! Mi a különbség a kérések között?

- Talán a hatodik versszak a legkeserűbb. Miféle bajokról van itt szó? Mely költői túlzásokkal jelzi fájdalmát a költő?

---

b) Építkezés (Az a) pont kérdései és válaszai alapján alakítsd részletezőbb és kerekébb állításokká az alábbi tömör mondatokat!)

A vers két részből áll. A befejező versszak keserűbb, mint a kezdő. A költőnek a magyarok önpusztítása fáj a legjobban.

---

2. Milyen korszakokat idéz föl a Himnusz?

- *tatárjárás, török kor, dicső korszakok, pártharcok, Hunyadiak kora, szomorú korszakok, honfoglalás kora, Árpád-ház kora*

a) Rendezd el úgy a felsorolt válaszlehetőségeket, hogy kiemeled a két fontosabb gyűjtőfogalmat, és ezek mellé tagolod a hozzájuk tartozó kézzelfogható dolgokat!

- _____ - _____

- _____

- _____

- szomorú korszakok

- _____

- _____

- _____

b) Foglald egyetlen mondatba a választ, például így:

A Himnusz először a ..... idézi fel, ezek között említve a ....., majd a ..... beszél, ide sorolva a .....

3. Zrínyi Miklós, a 17. századi költő és hadvezér *Szigeti veszedelem* című eposzában arról ír, hogy Isten a magyarok bűnei miatt bocsátotta az országra a törököt, s csak akkor vonja vissza a büntetést, ha jó útra térnek:

Az nagy mindenható az földre tekinte,
Egy szempillantásból világot megnéző:
De leginkább magyarokat észben vette,
Nem járnak az úton, kit Fia rendelte. (...)

Eredj azért, archangyal, szállj le pokolban,
Válassz egyet az haragos furiákban,
És küldjed el aztot szultán Szulimánban,
Juttassa magyarokra való haragjában. (...)

Ez mindaddig léssen, míg bosszút nem állok.
Harmad-negyed ízig büntetés lesz rajtok. (...)
De ha hozzám térnek, megbánván bűnöket,
Halálról életre ismét hozom őket (...)

- a) Kölcsey nagy tisztelője volt Zrínyinek, két versében is megjelenítette az alakját (*Zrínyi dala*, *Zrínyi második éneke*). Hogyan utal rá a *Himnuszban*? Mely gondolatát fogalmazza újra a negyedik versszak soraiiban?

- b) Az első és az utolsó versszakban a jövőt is hasonlóan láttatja, mint Zrínyi eposza. Miben bízik?
- c) Szerinted igazságos-e a történelem a népekkel? Jóra fordul-e annak a sorsa, aki már sokat szenvedett? Véleményedet támaszd alá példákkal!

4. Állítsd számozással sorrendbe az összecserélt sorokat!

Hajh, de bűneink miatt
Vad török sáncára,
Zászlónk gyakran plántálád
Bécsnek büszke vára.
S nyögte Mátyás bús hadát
Dörgő fellegedben:
S elsújtád villámídat
Gyúlt harag kebledben

„S nyögte Mátyás bús hadát / Bécsnek büszke vára” – Képünkön e „bús had”, a fekete sereg egy harcosa látható egy 1504-ből való címeren. Öt éven át „nyögte”: 1485-től 1490-ig, Mátyás haláláig. 1490 kora tavaszán itt ünnepelte az udvar Mátyás fiának, Corvin Jánosnak a 18. születésnapját: hatalmas népünnepélyt rendeztek a városban. Másnap hatórás ünnepi misén vett részt a király, majd váratlanul agyvérzést kapott, s két napon át haldokolt. Felbomlott a birodalma: Bécs ismét a Habsburgok uralma alá került. Szapolyai István hajóval hozta haza Mátyás kincseit.

Szorgalmi feladat szörfözőknek

Hogy hangzik a „himnusz” szó más nyelveken? Segít a szótárprogram!
foreignword.com

Kölcsey Ferenc: Huszt

1. a) Anyaggyűjtés

- A vers első fele a múlt, a halál, a pusztulás világába vezet. Milyen díszletek fejezik ki ezt a hangulatot?

- A második rész a jövő, az élet, a teremtés szférájába visz. Milyen szófajok, milyen mondatípusok válnak uralkodóvá?

- Hogyan utalnak vissza a vers legutolsó szavai az első részre?

---

b) Építkezés (Az a) pont kérdései és válaszai alapján alakítsd részletezőbb és kerekesebb állításokká az alábbi tömör mondatokat!)

A vers kísérteties környezetbe visz minket. Stílusa a harmadik sortól megélnéül. A költő a festőiség eszközeit is felhasználja.

---

2. Mire emlékezteti vajon a várrom az omladozó falak közt álmodozó költőt?

- várakra, gazdagságra, várkapitányokra, névtelen katonákra, Árpád honfoglalására, Mátyás sikereire, a hajdani hadseregre, gyászoló asszonyokra, Szent István államalapítására, dicső korszakokra, egykori hősökre, a régi erős országra

Rendezd el úgy a felsorolt válaszlehetőségeket, hogy kiemeled a három fontosabb gyűjtőfogalmat, és ezek mellé tagolod a hozzájuk tartozó kézzelfogható dolgokat!

- _____

- Árpád

- Szent István

- _____

- egykori hősökre

- _____

- _____

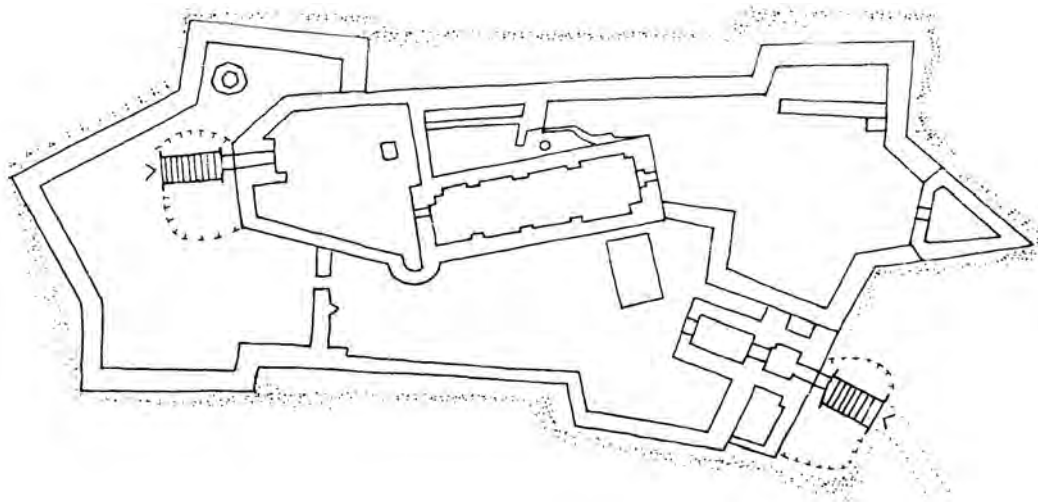
- _____

- a régi erős országra

- _____

- _____

- _____

Huszt várának alaprajza. Huszt vára a Tisza és a Nagyg találkozásánál, meredek hegy tetején emelkedik. 1353-ban említik először, a középkortól Máramaros megye központja. A török korban nem játszott fontos szerepet: félreesett a harcok helyszínétől. Mindvégig az Erdélyi Fejedelemséghez tartozott. 1766-ban pusztult el: egy villámcsapás felrobbantotta a puskaport, s a vár leégett. Itt játszódik Jókai Mór műve, A huszti beteglátogatók, mely szerint a kuruc Rhédey Ferenc úgy kaparintotta meg a várat, hogy a beteg várkapitány látogatása ürügyén egyre több emberét csempészte be a várba. Valóban csellel vették be a kurucok, ha nem is így: felláztították a vár elégedetlenkedő zsoldosait.

3. Összegyűjtöttünk néhány versidézetet abból a korból, amelyben a *Huszt* is született:

Romlásnak indult hajdan erős magyar! Nem látod, Árpád vére miként fajul? (Berzsenyi Dániel)	Hol van a hon, melynek Árpád vére Győzelemben csorga szent földére... (Kölcsey Ferenc)
Árpád hős magzatjai Felvirágozának (Kölcsey Ferenc)	Itt küzdtének honért a hős Árpádnak hadai... (Vörösmarty Mihály)

- Kiről beszélnek a szövegek? Mely korszakot jelképezi a történelmi alak? Mit gondolsz, miért foglalkoztak ilyen sokat ezzel a korról a reformkori költők?
- Miért mond ellent ennek a szemléletnek a *Huszt*? Idézd azt a sort, amely a legszigorúbban fogalmazza meg a kritikáját!
- Melyik Kölcseyvel értesz egyet: aki a régi dicsőségre emlékezik, vagy aki elutasítja a meddő múltba nézést? Hozz föl három érvet!

4. A vers néhány szava eltűnt, nem idevaló szavak kerültek a helyükre. Húzd át a nem ideillő szavakat, és írd följük az elveszetteket!

Bús düledékeiden, Husztnak nagy vára, megállék;
Csend vala, felleg alól kelt fel az éjjeli hold.
Szél kele ott, mint sír szele kél; s a csarnok elontott
Oszlopi közt fecsegő rémalak inte felém.

Szorgalmi feladat szörfözőknek

Keresd meg a lexikonban a „Máramaros vármegye” címszót! Milyen gazdasági tevékenységről árulkodik a megye címere? pallaslexikon.hu

Kölcsey Ferenc: *Parainesis Kölcsey Kálmánhoz*

1. Olvasd el a mű részletét, és oldd meg az alábbi feladatokat!

Szeretni az emberiséget: ez minden nemes szívnek elengedhetetlen föltétele. Az emberiség egésze nem egyéb számtalan háznépekre oszlott nagy nemzetségnél, melynek mindegyik tagja rokonunk, s szeretetünkre és szolgálatainkra egyformán számot tart. Azonban jól megértsd! az ember véges állat¹, hatása csak bizonyos meghatározott körben munkálhat. Azért ne hidd, mintha isten bennünket arra alkotott volna, hogy a föld minden gyermekeinek egyforma testvérök s a föld minden tartományainak egyforma polgárunk legyünk. A nap témérdek égi testeket bevilágít, de a világegyetem minden részeire mégsem hat ki: így az ember, ha nagyobb erőt nyert örökül, s erejének megfelelő állást vón a sorstól, ezrek, sőt milliomok előtt jótékony napként világozhat; de az egész emberi nemre jóltevő behatást gyakorolni, az a nagyok legnagyobbikának sem adaték. Soha nem tudtam megérteni: kik azok, kik magokat világpolgároknak nevezik? Az emberi tehetség parányi lámpa, mely egyszerre keskeny kört tölthet meg fényével; s ha egy helyről másra hurcoltatik, setétséget hagy maga után. Bizonyos helyhez kell azért kapcsolatnunk, hogy azt jótékony világozással állandóul boldogíthassuk. Minden, ami szerfeletti sok részre osztatik, önkicsinységében enyészik el. Így a szeretet. Hol az ember, ki magát a föld minden országainak szentelni akarván, forró szenvedelmet hordozhatna irántok keblében? Leonidás csak egy Spártáért, Regulus² csak egy Rómáért, Zrínyi csak egy Magyarorszáért halhatott meg. Nem kell erre hosszú bizonyítás; tekintsz szívedbe, s ott leled a természettől vett tudományt, mely szerelmedet egy háznéphez s ennek körén túl egy hazához láncolja.

¹ állat: lény

² Regulus – ejtsd: regulusz

Spártai harcosszobor – egyes feltételezések szerint Leonidász portréja. A Kr. e. 480-ban lezajlott thermopülai csatában 300 katonájával együtt esett el a hatalmas túlerőben levő perzsákkal vívott harc során. A csata résztvevői eleve tudták, hogy meg fognak halni: csak olyan katonákat választottak a csapatba, akiknek már született gyermekük, tehát pusztulásukkal nem hal ki a családjuk. Híres sírfeliratuk így emlékeztet rájuk:

*„Itt fekszünk; vándor, vidd hírül a spártaiaknak:
megcselekedtük, amit megkövetelt a haza!”*

a) Anyaggyűjtés

– Kölcsey példáiban államférfiakat említ. Ismersz-e olyan kiemelkedő személyiségeket – a kultúra más területeiről –, akik az egész emberiségre hatással tudtak lenni?

– Kölcsey kétféle lámpáról ír: az egy helyben állóról és a mindig máshová hurcoltról. Melyiknek veszi nagyobb hasznát a tulajdonosa, s melyiknek egy arra járó idegen?

– „Forró szenvedelme” – olvashatjuk a szövegben. Mit jelent a szó? Hogy mondanád saját szavaiddal?

b) Alakítsd részletezőbb és kerekesebb állítássá az alábbi mondatot! *Kölcsey nem hisz az egész emberiségre kiterjedő hatásban.*

---

2. Mire tanítják az olvasót Kölcsey hasonlatai?

- minden ember rokona a másiknak
- minden embert szeretni kell
- nem boldogíthatjuk az emberiség egészét
- nem lehet minden nép egyformán fontos nekünk
- az emberiség olyan, mint egy nagy család
- az ember nem oly hatalmas, mint a nap

a) Rendezd el úgy a felsorolt válaszlehetőségeket, hogy kiemeled a két hasonlatot, és ezek mellé tagolod a hozzájuk tartozó következtetéseket!

- _____
- _____
- _____
- nem lehet mind fontos számunkra
- nem boldogíthatjuk az egész emberiséget

b) Foglald mondatokba a választ!

3. A Parainesis írásakor 14 éves Madách Imre annak a Kölcsey Kálmánnak volt nemzedéktársa, akihez ezek az intelmek szólnak. Jó két évtizeddel későbbi nagy műve, *Az ember tragédiája* másként látatja az eljövendő világot, mint Kölcsey:

a) Mekkora körben jelölte ki az emberi tevékenység hatósugarát Kölcsey? Mekkora Madách?

_____

_____

Ádám: Mi ország ez, mi nép, melyhez jövénk?
 Lucifer: E régi eszmék többé nincsenek.
 Nem kisszerű volt-é a hon fogalma?
 Előítélet szülte egykor azt,
 Szűkkeblűség, versenygés védte meg.
 Mostmár egész föld a széles haza (...)

b) Milyen negatív törekvésekkel magyarázza Lucifer a haza, nemzet, ország fogalmának hosszú fennállását?

_____

_____

c) Hogy nevezzük napjainkban azt a folyamatot, amelyet Madách megjövendölt? Bekövetkezett-e az állapot, amelyről Lucifer beszél? Jónak vagy rossznak tartod ezt a folyamatot? Miért?

4. Egészítsd ki a Kölcsey-életrajzt!

Kölcsey Ferenc a Szilágy megyei _____ született, középbirtokos nemesi családban. Gyermekkorában _____ szemére megvakult. A gyenge testalkatú gyermek könyvek közt nőtt fel. A debreceni kollégiumban tanult. Több nyelven olvasott. 1805-ben, _____ temetésén találkozott _____ Ferencsel, aki tudományos munkára buzdította. Költőként is nagy jövőt jósolt neki: „...*aki tizenkilenc éves korában ilyet ír – mit fog írni harmincban!*” Kölcsey segítette mesterét _____ harcaiban. Szemere _____ közösen válaszolt *Felelet...* címmel a nyelvújítás ellenfeleinek _____ című gúnyiratára. Pesten jogot tanult, majd _____ birtokára költözött; itt élt és gazdálkodott haláláig. 1834-ben írta _____ című művét uno-kaöccse részére, akinek neveléséről ő gondoskodott.

Szorgalmi feladat szörfözőknek

Lapozz a „klasszikus magyar irodalom” menüponton belül Madách Imre *Éjféli gondolatok* című verséhez! Mely ókori történelmi alakot említi Kölcseyhez hasonlóan? mek.oszk.hu

Vörösmarty Mihály: Szózat

1. a) Anyaggyűjtés

- Számozd meg a versszakokat! Figyeld meg, melyik részben van szó a múltból, melyikben a jelenről, melyikben a jövőről!

- Mit vár a költő a jövőtől? Milyen lehetőségek állnak előttünk?

- Hogyan változik a szórend a vers végi keretversszakokban?

---

b) Építkezés (Az a) pont kérdései és válaszai alapján alakítsd részletezőbb és kerekesebb állításokká az alábbi tömör mondatokat!)

A versben három idősíkot látunk. A jövő két végletet tartogat. A befejezés erősebb felszólítás, mint a kezdés.

---

2. Kiket szólít meg a Szózat, és mit kér tőlük?

- *hűséget, helyben maradáást, igazságos ítéletet, a nagyvilágot, a szabadság megszemélyesített alakját, áldozataink elismerését, részvétet, a magyarokat, az ősök tiszteletét*

a) Rendezd el úgy a felsorolt válaszlehetőségeket, hogy kiemeled a három megszólítottat, és ezek mellé tagolod a hozzájuk tartozó kéréseket! Vigyázz! Az egyik megszólításhoz nem tartozik kérés!

- _____ - hűséget

- helyben maradáást

- a nagyvilágot

- _____

- _____

- a Szabadságot

- _____

- _____

b) Foglald egyetlen mondatba a választ, például így:

A vers nemcsak a ..... szólítja meg, hanem a ..... is, akiktől ..... kér, és a ....., amelytől ..... vár.

---

3. A *Szózat* hatása a reformkori nemzedékre a *Himnusz*éval vetekedett: sorai a kor emberének lelkebe ivódtak. Számos későbbi, 19–20. századi költőnk utal valamilyen formában a ma is nemzeti jelképversként tisztelt műre, így például Arany János 1861-ben írt verse, a *Magányban* is:

Az nem lehet, hogy milliók fohásza
 Örökké visszamálljon rólad, ég!
 És annyi vér – a szabadság kovásza –
 Posvány maradjon, hol elönteték.
 Támadni kell, mindig nagyobb körökben,
 Életnek ott, hol a mártir-tetem
 Magát kiforrja csendes földi rögben:
 Légy hű, s bízzál jövődbe, nemzetem.

- a) Írd a *Szózat*ból idézett fordulatok mellé azokat a szavakat, amelyek Aranyról emlékeztetnek rájuk!

- Az nem lehet, hogy annyi szív... _____
- S az ember millióinak szemében... _____
- Buzgó imádság epedez... _____
- Hiába onta vért... _____
- Még jőni kell, még jőni fog... _____
- Légy híve, oh magyar... _____

- b) A „kell” szó mindkét versben hangsúlyos: Vörösmarty is, Arany is úgy hiszi, feltétlenül jobb kornak kell következnie. Miből gondolják ezt? Miben bíznak?

- c) Egyetértesz-e ezzel a gondolattal? Hatással van-e szerinted a példamutatás, az önfeláldozás a későbbi nemzedékekre? Álláspontodat támaszd alá érvekkel is!

4. A vers néhány szava eltűnt, nem idevaló szavak kerültek a helyükre. Húzd át a nem ideillő szavakat, és írd fölédjük az elveszetteket!

Szabadság! itten hordozák
 Dicső zászlóidat,
 S elhulltanak legjobbjaink
 A véres harc alatt.
 És sok-sok balszerencse közt,
 Oly sok halál után,
 Megfogyva bár, de törve nem,
 Él népem e hazán.

„Szabadság! itten hordozák / Véres zászlóidat...” A Rákóczi-szabadságharc zászlaja; egy azok közül, amelyeket a nyolc éven át tartó harc után, 1711. április 30-án a majtényi síkon letettek a császáriak előtt a magukat megadó kurucok. A zászlóletételről így számol be Pálffy János császári tábornok: „Károlyi együvé vonta a kuruc lovasságot – tízezer s egynehány lovas – és hosszú szép vonalban felállította. 149 zászlótartó kört képezett, melynek közepén Károlyi tisztkarával együtt letevő kezembe az esküt. A magyarok a földbeszűrt 149 zászlót a mezőn hagyva távoztak (...)”

Szorgalmi feladat szörfözőknek

Az angol nyelvű enciklopédia Vörösmartyról szóló rövid szócikke megemlíti a *Szózat*ot is. Hogy fordították angolra a címet? encyclopedia.com